

Laatulannoite-järjestelmän vaatimukset

Kansallinen laatujärjestelmä kierrätyslannoitevalmisteille

Versio 3.0

Voimassaolo 19.12.2024 alkaen

Sisällys

JOHDANTO	4
SOVELTAMISALA	7
LAATUMERKIN HAKEMINEN	8
V1 HAKULOMAKKEEN TÄYTTÄMINEN	8
V2 NÄYTTEENOTTO HAKUVAIHEESSA	9
V3 ULKOINEN NÄYTTEENOTTO (HAKUVAIHE)	10
V4 HAKUPROSESSIN AIKAINEN LAATUJÄRJESTELMÄN TÄYDENTÄMINEN	10
V5 HIILIJALANJÄLJEN MÄÄRITTÄMINEN (HAKUVAIHE)	10
V6 SISÄISEN AUDITOINNIN KÄYNNISTÄMINEN (HAKUVAIHE)	11
V7 ULKOINEN AUDITOINTI (HAKUVAIHE)	11
V8 SOPIMUKSEN ALLEKIRJOITTAMINEN LAATUMERKKIÄ PUOLTAVAN PÄÄTÖKSEN JÄLKEEN	12
LAATUMERKIN YLLÄPITÄMINEN	13
1. LANNOITTEIDEN LAATUA KOSKEVAT VAATIMUKSET	13
V9 AINESOSALUOKAN RAJA-ARVOT JA SEURANTATIHEYS EPÄPUHTAUKSILLE	13
V10 TOIMINTAOHJE EPÄPUHTAUKSIEN VÄHENTÄMISEKSI	14
V11 LAATULANNOITTEEN RAJA-ARVOT JA SEURANTATIHEYS EPÄORGAANISILLE HAITTA-AINEILLE	15
V12 AINESOSALUOKASTA ANALYSOITAVAT ORGAANISET HAITTA-AINEET JA SEURANTATIHEYS	16
2. HIILIJALANJÄLKI	18
V13 HIILIJALANJÄLJEN PÄIVITTÄMINEN VUOSITTAIN	18
3. LAATUJÄRJESTELMÄÄ TÄSMENTÄVÄT VAATIMUKSET	19
V14 JOHTAJUUS JA SITOUTUMINEN	19
V15 ORGANISAATION ROOLIT, VASTUUT JA VALTUUDET	20
V16 KUVAUS VALMISTUKSESTA, LAADUNVALVONNASTA JA LAADUNVARMISTUKSESTA	20
V17 LAATUTAVOITTEIDEN ASETTAMINEN	21
V18 ORGANISAATION HENKILÖSTÖN PÄTEVYYS	21
V19 LAKISÄÄTEISTEN JA MUIDEN VELVOITTEIDEN MÄÄRITTÄMINEN JA SEURAAMINEN	22
4. SUORITUSKYVYN ARVIOINTI	23
V20 LAATUPÖYTÄKIRJAT: DOKUMENTOIDUN TIEDON LUOMINEN, PÄIVITTÄMINEN JA TIEDON HALLINTA	23
V21 SISÄINEN AUDITOINTI	24
V22 ULKOINEN NÄYTTEENOTTO	25
V23 ULKOINEN AUDITOINTI	25
JÄRJESTELMÄN SÄÄNNÖT	26
A1 JÄRJESTELMÄN YLLÄPITÄJÄN VALTUUDET ULKOISELLE AUDITOINNILLE	26
A2 VAATIMUKSET ULKOISELLE AUDITOIJALLE	26
A3 NÄIN KÄYTÄT LAATUMERKKIÄ OIKEIN	27
A4 SANKTIOT LAATUMERKIN VÄÄRINKÄYTYSTÄ	28
A5 MAKSUT JÄRJESTELMÄN YLLÄPITÄJÄLLE	29
A6 SUORAAN HAKIJALLE TULEVAT MAKSUT	29
A7 JATKOKEHITYSSUUNNITELMAT	29
LIITE 1. Hakemus laatujärjestelmän jäseneksi	31
LIITE 2. Teollisuusjätevesilomake	32

LIITE 3: Puitesopimus Laatulannoite-sertifikaatin käyttämisestä	32
--	-----------

LIITE 4. Auditoinnin tarkastuslista	38
--	-----------

Laatukäsikirjan päivityshistoria:

- Versio 1.0 voimassa 2019-9.3.2020
- Versio 2.0 voimassa 10.3.2020-10.9.2020.
- Versio 2.1 voimassa 11.9.2020 alkaen. Syksyllä 2020 Laatukäsikirjaan on tehty pieniä tarkennuksia, mutta järjestelmän vaatimukseen ei ole tehty muutoksia.
- Versio 3.0 voimassa 19.12.2024 alkaen. Säännöt laadittiin Laatulannoite2.0-hankkeessa. Hanke oli ympäristöministeriön Ravinteiden kierrätysohjelman (Raki) rahoittama.

JOHDANTO

Laatulannoite-järjestelmä on kierrätysravinteista tuotetuille lannoitevalmisteille suunnattu kansallinen laatujärjestelmä, joka täydentää ja asettaa tiukempia laatuvaatimuksia kansalliselle lannoitelainsäädännölle. Laatulannoite-järjestelmä myöntää lannoitevalmisteiden ainesosaluokille ja tuoteluokille Laatulannoite-sertifikaatteja. Laatulannoite-järjestelmä on vapaaehtoinen lannoitevalmistajille. **Laatulannoite** on yleisnimi Laatulannoite-sertifikaatin saaneille ainesosaluokille ja tuoteluokille. Laatulannoite-järjestelmässä seurataan **lannoitevalmisteiden ainesosien, ainesosaluokkien ja lopputuotteiden eli tuoteluokkien valmistuksen laatua koko valmistusketjussa**. Sertifioimalla ainesosaluokan varmistetaan lannoitevalmisteiden niin kutsuttujen välituotteiden korkea laatu. Tuoteluokkien sertifiointilla varmistetaan lannoitevalmisteiden lopputuotteen korkea laatu.

Tämä dokumentti Laatulannoite-järjestelmän vaatimuksista asettaa laatuvaatimuksia ainesosaluokkien ja tuoteluokkien laadulle sekä laitoksen toiminnalle. Taulukossa 1 on esitetty järjestelmän vaatimukset kootusti. Yksityiskohtaiset ohjeet järjestelmän vaatimuksista löydät tästä dokumentista. Ottaessaan käyttöön Laatulannoite-järjestelmän valmistaja hyväksyy Laatulannoite-järjestelmän perusedellytykset, vaatimukset ja määräykset.

Laatulannoite-järjestelmän vaatimukset on jaettu kolmeen alla esitettyyn kategoriaan:

= *Laatujärjestelmää koskeva vaatimus*. Laatujärjestelmää koskevat laatuvaatimukset koskettavat kaikkia järjestelmässä mukana olevia.

= *Ainesosaluokkia koskeva vaatimus*. Ainesosaluokkia koskeva vaatimus kuvaa Laatulannoite-järjestelmässä laatutyön kohdistumista ainesosien ainesosaluokkakohtaisiin laatuvaatimuksiin.

= *Tuoteluokkia koskeva vaatimus*. Tuoteluokkia eli lannoitevalmisteiden lopputuotteeseen kohdistuvilla Laatulannoite-järjestelmän vaatimuksilla varmistetaan lopputuotteen korkea laatu.

Dokumentissa ilmaistaan ✓ -merkillä, kuinka valmistajan tulee osoittaa vaatimuksen täyttyminen ja vaadittava dokumentaatio.

Laatulannoite on yleisnimi Laatulannoite-sertifikaatin saaneille ainesosaluokille ja tuoteluokille. Laatulannoitteella viitataan tässä Laatulannoite-järjestelmän vaatimukset -dokumentissa nimitettyyn ainesosaluokkaan tai tuoteluokkaan, jonka yritys on hakulomakkeessa ilmoittanut järjestelmään mukaan.

Laatujärjestelmän ylläpitäjänä ja organisoinnista vastaavana tahona toimii Suomen Biokierto ja Biokaasu ry. Lisäksi järjestelmän kehittämisestä ja ylläpitoa tukevasta toiminnasta vastaavat seuraavassa esitetyt tahot:

1. Hallinnollisista tehtävistä vastaa **laatujärjestelmän ylläpitäjä**
2. Laatujärjestelmän ylin päätäntävalta on **laatujärjestelmän ohjausryhmällä**
3. Laatumerkin haltijoiden toimintaa valvoo **laatukomitea**.

Toimielinten tarkemmat tehtävien kuvaukset löydät laatulannoite.fi sivuilta.

Taulukko 1. Yhteenveto Laatulannoite-järjestelmän vaatimuksista.

Vaimus	nro	Mitä koskettaa?	Toimi
LAATUMERKIN HAKEMINEN			
Hakulomakkeen täyttäminen	V1		Hae merkkiä. Liitä asiakirjat osaksi laatujärjestelmän laatupöytäkirjoja. Toimita ylläpitäjälle.
Näytteenotto hakuvaiheessa	V2	 	Ota näytteet, analysoi, toimita analyysitulokset ylläpitäjälle ja liitä osaksi laatujärjestelmää.
Ulkoisen näytteenotto (hakuvaihe)	V3	 	Toimita tieto ulkoisesta näytteenotosta ja analyysitulokset ylläpitäjälle.
Hakuprosessin aikainen laatujärjestelmän täydentäminen	V4		Täydennä laatujärjestelmää. Toimita tieto ylläpitäjälle.
Hiilijalanjäljen määrittäminen	V5	 	Määritä jalanjälki. Liitä asiakirja osaksi laatujärjestelmän laatupöytäkirjoja. Toimita ylläpitäjälle.
Sisäisen auditoinnin käynnistäminen	V6		Käynnistä sisäinen auditointi. Liitä asiakirjat osaksi laatujärjestelmän laatupöytäkirjoja. Toimita yhteenvetoraportti ylläpitäjälle.
Ulkoisen auditointi (hakuvaihe)	V7	 	Toteuta auditointi. Toimita yhteenvetoraportti ylläpitäjälle.
Sopimuksen allekirjoittaminen laatumerkkiä puoltavan päätöksen jälkeen	V8		Allekirjoita sopimus. Liitä asiakirja osaksi laatujärjestelmän laatupöytäkirjoja.
LANNOITTEIDEN LAATUA KOSKEVAT VAATIMUKSET			
Ainesosaluokan raja-arvot ja seurantatiheys epäpuhtauksille	V9		Ota näytteet ainesosaluokista, analysoi, toimita analyysitulokset ylläpitäjälle ja liitä osaksi laatujärjestelmää.
Toimintaohje epäpuhtauksien vähentämiseksi	V10	 	Määritä toteutettavat toimitaohjeet. Liitä osaksi laatujärjestelmää.
Laatulannoitteen raja-arvot ja seurantatiheys epäorgaanisille haitta-aineille	V11	 	Ota näytteet Laatulannoitteesta, analysoi, toimita analyysitulokset ylläpitäjälle ja liitä osaksi laatujärjestelmää.
Laatulannoitteesta analysoitavat orgaaniset haitta-aineet ja seurantatiheys	V12		Ota näytteet riskiperusteisesti ainesosaluokista, analysoi, toimita analyysitulokset ylläpitäjälle ja liitä osaksi laatujärjestelmää.

HIILIJALANJÄLKI			
Hiilijalanjalan päivittäminen vuosittain	V13	 	Päivitä jalanjälki tarvittaessa. Liitä asiakirja osaksi laatujärjestelmän laatupöytäkirjoja. Tomita ylläpitäjälle.
LAATUJÄRJESTELMÄÄ TÄSMENTÄVÄT VAATIMUKSET			
Johtajuus ja sitoutuminen	V14		Toteuta laatujärjestelmää. Liitä asiakirjat osaksi laatujärjestelmän laatupöytäkirjoja.
Organisaation roolit, vastuut ja valtuudet	V15		Toteuta laatujärjestelmää. Liitä asiakirjat osaksi laatujärjestelmän laatupöytäkirjoja.
Kuvaus valmistuksesta, laadunvalvonnasta ja laadunvarmistuksesta	V16		Toteuta laatujärjestelmää. Liitä asiakirjat osaksi laatujärjestelmän laatupöytäkirjoja.
Laatutavoitteiden asettaminen	V17		Toteuta laatujärjestelmää. Liitä asiakirjat osaksi laatujärjestelmän laatupöytäkirjoja.
Organisaation henkilöstön pätevyys	V18		Toteuta laatujärjestelmää. Liitä asiakirjat osaksi laatujärjestelmän laatupöytäkirjoja.
Lakisääteisten ja muiden velvoitteiden määrittäminen ja seuraaminen	V19		Toteuta laatujärjestelmää. Liitä asiakirjat osaksi laatujärjestelmän laatupöytäkirjoja.
SUORITUSKYVYN ARVIOINTI			
Laatupöytäkirjat: Dokumentoidun tiedon luominen, päivittäminen ja tiedon hallinta	V20		Ylläpidä dokumenttikirjastoa laatupöytäkirjoista ja kehittä laatujärjestelmää
Sisäinen auditointi	V21		Arvioi ja kehittä laatujärjestelmää. Toimita yhteenveto ylläpitäjälle.
Ulkoinen näytteenotto	V22	 	Toimita tieto ulkoisesta näytteenotosta ja analyysitulokset ylläpitäjälle.
Ulkoinen auditointi	V23		Arvioi ja kehittä laatujärjestelmää, toimita yhteenveto ylläpitäjälle.

SOVELTAMISALA

Laatulannoite-sertifikaatti voidaan myöntää lannoitevalmisteiden ainesosaluokille tai tuoteluokille (ts. lopputuotteille) hakuprosessin jälkeen, **kun lannoitevalmisteiden ainesosaluokkien ja/tai tuoteluokkien valmistaja täyttää Laatulannoite-järjestelmässä asetetut vaatimukset.**

Laatulannoite-järjestelmän piiriin kuuluu tällä hetkellä seuraavat ainesosaluokat ja tuoteluokat:

- Lannoitevalmisteasetuksen (964/2023) mukaiset kaikki orgaanista perää sisältävät ainesosaluokat:
  - Ainesosaluokka 2. Kasvit, kasvien osat ja kasviuutteet
  - Ainesosaluokka 3. Komposti
  - Ainesosaluokka 4. Mädäte
  - Ainesosaluokka 5. Eläimistä saatava sivutuote
  - Ainesosaluokka 6. Teollisuuden sivutuote
  - Ainesosaluokka 7. Jäteperäiset ainesosat, joiden jätteeksi luokittelu on päättynyt
  - Ainesosaluokka 8. Tuhkat ja kuonat
  - Ainesosaluokka 9. Pyrolyysihiili
  - Ainesosaluokka 10. Käsitelty jätevesiliete
  - Ainesosaluokka 11: Teollisuuden jäte
- Lannoitevalmisteasetuksen mukaiset tuoteluokat: 1A Orgaaninen lannoite, 1B Orgaaninen kivennäislannoite, 3A Orgaaninen maanparannusaine. Kasvialustat eivät kuulu tällä hetkellä laatulannoite-järjestelmän piiriin.

Laatujärjestelmän painopiste on **lopputuotteen laadussa**, minkä lisäksi laatujärjestelmä huomioi myös käytetyt **raaka-aineet** ja niiden laatuun vaikuttavat tekijät, sekä varsinaisen **tuotantoprosessin**. Laatujärjestelmä on rakennettu siten, että se on yhteensopiva muiden laatujärjestelmien kuten ISO 9001 kanssa ja se täydentää Suomen nykyistä lannoitelainsäädäntöä.

Laatulannoite-järjestelmässä esitetyt termit ovat pääosin yhteneväisiä kansallisessa ja EU-lannoitelainsäädännössä esitettyjen termien kanssa (964/2023 ja (EU) 2019/1009).

Laatulannoite on yleisnimi Laatulannoite-sertifikaatin saaneille ainesosaluokille ja tuoteluokille.

Laatupöytäkirjalla viitataan valmistajan dokumentteihin, tiedostoihin, tarkastusraportteihin, testaus- ja kalibrointitietoihin, asianomaisen henkilöstön pätevyyteen liittyvät selvitykset jne., joilla voidaan seurata laitoksen toimintaa ja lannoitteiden valmistusta. Jokaisen asiakirjan on oltava helppolukuinen ja saatavilla kaikissa asiaankuuluvissa käyttöpaikoissaan, ja vanhentuneet versiot on poistettava nopeasti niiden kaikista käyttöpaikoista tai ainakin merkittävä vanhentuneiksi. Laatupöytäkirjoista, jotka ovat Laatulannoite-järjestelmässä esitettyjen vaatimusten piirissä, on käytävä ilmi linkitys Laatulannoite-järjestelmään.

LAATUMERKIN HAKEMINEN

V1 HAKULOMAKKEEN TÄYTTÄMINEN

Valmistaja täyttää Laatulannoite-järjestelmään haettavan ainesosaluokan ja/tai tuoteluokan osalta järjestelmän virallisen hakulomakkeen ja toimittaa sen liitteineen järjestelmän ylläpitäjälle. Hakulomakkeen toimittamisen yhteydessä suoritetaan hakemusmaksu, jota ei palauteta, vaikka Laatulannoite-sertifikaattia ei myönnettäisikään. Jos ainesosaluokkaan tai lopputuotteeseen tulee **oleellinen muutos**, hakuprosessi pitää hakemusmaksua lukuun ottamatta uusia. Laatujärjestelmän ohjausryhmä laatukomitean ehdotuksesta päättää, mikä on oleellinen muutos.

Hakulomakkeen yhteydessä vaaditut toimitettavat liitteet ovat:

- Todistus Ruokaviraston laitoshyväksynnästä, jos laitos on sivutuoteasetuksen mukaisen hyväksynnän piirissä
- Ruokaviraston edellyttämien seurantanäytteiden tiedot edelliseltä vuodelta
- Kuvaus yrityksen laatujärjestelmän toteuttamisesta sekä lista muista mahdollisista laatujärjestelmistä: mm. ISO 9001
- Ympäristölupa niiltä toimijoilta, joilta sitä vaaditaan
- Teollisuusjätevesilomake

Teollisuusjätevesilomakkeen täyttäminen erityisvaatimus puhdistamolietteelle: Hakuprosessin aikana hakijan tulee selvittää lietteen laatuun vaikuttavat tekijät puhdistamoilta. Jos puhdistamolle tulee merkittävää teollisuuskuormitusta tai jos teollisuuskuormalla on potentiaalinen vaikutus lietteen laatuun, tulee vaatia teollisuusjätevesisopimusten laatimista näiden teollisuudenalojen kanssa. Hakulomakkeen yhteyteen liitetään teollisuusjätevesilomake (liite 2), josta ilmenee tiedot puhdistamoista ja viemäritäivistä teollisuusjätevesistä, erityisesti haitallisten metallien esiintymisestä.

Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen ja dokumentaatio: Täytetty hakulomake liitteineen toimitetaan järjestelmän ylläpitäjälle. Hakulomake liitteineen liitetään osaksi valmistajan laatupöytäkirjoja laatujärjestelmän dokumenttikirjastoon. Laatupöytäkirjoissa tulee olla maininta Laatulannoite-järjestelmästä ja vastaavan vaatimuksen tiedoista (esimerkiksi: Laatulannoite-järjestelmä, 'Hakulomakkeen täyttäminen', V1)).

V2 NÄYTTEENOTTO HAKUVAIHEESSA

Hakuprosessin aikana otetaan epäpuhtausanalyysit ja haitallisten metallien analyysit **vähintään neljä kertaa vuodessa, tasaisin väliajoin noin 3 kuukauden välein. Orgaanisista haitta-aineista analyysit otetaan kerran vuodessa hakuprosessin aikana.** Näytteet otetaan haettavasta Laatulannoitteesta luvun 1 mukaisesti. Analyysitulosten on täytettävä luvussa 4 esitetyt vaatimukset (V19) laatupöytäkirjojen hallinnasta laatujärjestelmässä.

Hakuprosessin keston tulee olla riittävä, jotta mahdolliset vaihtelut epäpuhtauksien ja haitallisten metallien osalta ainesosien ja lopputuotteen laadussa tulevat ilmi (esim. vaihtelu vuodenaikojen mukaan). Hakuprosessin kesto on noin vuoden. Se voi olla myös tätä lyhyempi, jos hakija pystyy osoittamaan aikaisempien analyysitulosten vastaavan Laatulannoite-järjestelmän vaatimuksia eikä aineosissa tai prosessissa ole tapahtunut muutoksia. Näytteenotossa noudatetaan Laatulannoite-järjestelmän näytteenotto-ohjetta.

Mikäli hakija on jo ennen hakemusta toteuttanut analysointia, voidaan analyysit ottaa huomioon seuraavin ehdoin:

- Hakijan toimittamat dokumentit osoittavat, että toiminta on **Laatulannoite-järjestelmän vaatimusten mukaista**
- Seurantanäytteitä on kerätty vähintään neljä kappaletta siten, että
  - näytteet on kerätty hyväksyttävästi ja mahdollisimman tasaisesti koko tuotantovaiheen ajalta
  - ensimmäisen ja neljännen näytteen välissä on noin yhden vuoden aika ja analyysit on otettu noin kolmen kuukauden välein ja
  - tulokset vastaavat **laatujärjestelmän mukaisia vaatimuksia.**

Mikäli hakija havaitsee analyysituloksissa odottamatonta poikkeamaa muihin valmistajan aikaisempiin analyysituloksiin verrattuna, tulee hakuvaiheessa arvioida, onko poikkeava pitoisuus aidosti poikkeava, tavallisen laatuvarianterin sisällä, vai seurausta jostain prosessissa/syötteen laadussa esiintyvistä vaihtelusta. Tämän jälkeen hakija ottaa erästä uuden näytteen ja tekee uuden analyysin. Lakisääteiset vaatimukset tulee aina täyttyä Laatulannoitteesta. Merkittävässä poikkeamissa uusinta-analyysi tulee tehdä nopealla aikataululla. Poikkeavat tulokset ja hakijan arvio poikkeaman syystä tulee toimittaa Laatukomitealle käsiteltäväksi. Mikäli poikkeamia esiintyy useammin kuin kerran, ei laatumerkkiä voida myöntää ennen kuin prosessin puutteet korjataan.

Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen ja dokumentaatio: Hakija toimittaa analyysitulokset järjestelmän ylläpitäjälle kuukauden kuluessa näytteiden tulosten saapumisesta Excel- ja pdf- muodoissa. Analyysitulokset liitetään osaksi valmistajan laatupöytäkirjoja. Laatupöytäkirjoissa tulee olla maininta Laatulannoite-järjestelmästä ja vastaavan vaatimuksen tiedoista (esimerkiksi: Laatulannoite-järjestelmä, 'Näytteenotto hakuvaiheessa', V2)).

V3 ULKOINEN NÄYTTEENOTTO (HAKUVAIHE)

Hakuprosessin aikana suoritetaan kerran ulkoinen näytteenotto luvun 4 'Suorituskyvyn arviointi' vaatimuksen V21 mukaisesti. Ulkoisen auditoinnin yhteydessä toteutetaan ulkopuolisen näytteenottajan ottama analyysi luvun 1 näytteenottovaatimusten mukaisesti. Ruokaviraston toimesta kerätty ja analysoitu viranomaisnäyte voidaan laskea mukaan järjestelmän ulkopuoliseen näytteenottoon. Tällöin valmistajan tulee varmistaa, että Laatulannoite-järjestelmän edellyttämät näytteet tulee otetuksi.

Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen ja dokumentaatio: Hakija toimittaa tiedon ulkopuolisesta näytteenotosta ja analyysitulokset Excel- ja pdf- muodoissa järjestelmän ylläpitäjälle. Dokumentaatio liitetään osaksi valmistajan laatupöytäkirjoja. Laatupöytäkirjoissa tulee olla maininta Laatulannoite-järjestelmästä ja vastaavan vaatimuksen tiedoista (esimerkiksi: Laatulannoite-järjestelmä, 'Ulkoinen näytteenotto (Hakuvaihe)', V3).

V4 HAKUPROSESSIN AIKAINEN LAATUJÄRJESTELMÄN TÄYDENTÄMINEN

Hakuprosessin aikana hakija täydentää laatujärjestelmänsä vastaamaan Laatulannoite-järjestelmän vaatimuksia laatujärjestelmävaatimusten osalta (luku 3). Laatulannoite-laaturjärjestelmän vaatimukset voidaan liittää/integroida osaksi hakijan omaa laatujärjestelmää ja omavalvontasuunnitelmaa. Järjestelmän ylläpitäjällä on velvollisuus tarvittaessa antaa ohjeita laatujärjestelmän täydentämisestä.

Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen ja dokumentaatio: Hakija toimittaa järjestelmän ylläpitäjälle yhteenvedodokumentaation, josta ilmenee laatujärjestelmää koskevien vaatimusten täytyminen. Laatujärjestelmän laatupöytäkirjoissa tulee olla maininta Laatulannoite-järjestelmästä ja vastaavan vaatimuksen tiedoista: (esimerkiksi: 'Laatulannoite-järjestelmä, vaatimuksen nimi ja numero').

V5 HIILIJALANJÄLJEN MÄÄRITTÄMINEN (HAKUVAIHE)

Hakija laatii hakemalleen ainesosaluokalle tai tuoteluokalle hiilijalanjälkilaskelman. Hiilijalanjälki määritetään Ilmastolannoite-laskuria hyödyntäen. Laskuri on ladattavissa Ilmastolannoite.fi nettisivuilta. Järjestelmän ylläpitäjällä on velvollisuus tarvittaessa antaa ohjeita ja hiilijalanjäljen määrittämiseksi.

Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen ja dokumentaatio: Täydennetty Excel laskelma toimitetaan järjestelmän ylläpitäjälle, joka tarkastaa sen. Laatupöytäkirjoissa tulee olla maininta Laatulannoite-järjestelmästä ja vastaavan vaatimuksen tiedoista (esimerkiksi: Laatulannoite-järjestelmä, 'Hiilijalanjäljen määrittäminen (Hakuvaihe)', V5).

V6 SISÄISEN AUDITOINNIN KÄYNNISTÄMINEN (HAKUVAIHE)

Hakuprosessin aikana suoritetaan kerran sisäisen auditoinnin tarkistuslistauksen käyttöönotto (liite 4) ja sitä seuraava toimenpidesuunnitelma mahdollisten korjausten aikataulusta ja sisäisistä vastuutuksista. Auditoinnissa laitoksen tuotantoprosessi ja laatujärjestelmä tarkastellaan ja arvioidaan. Säännöt sisäiselle auditoinnille on esitetty V20 kohdassa.

Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen ja dokumentaatio: Täydennetty sisäisen auditoinnin tarkistuslista (Excel- tai pdf-tiedostona) ja toimenpidesuunnitelma toimitetaan järjestelmän ylläpitäjälle. Dokumentaatio liitetään osaksi valmistajan laatu-pöytäkirjoja. Laatu-pöytäkirjoissa tulee olla maininta Laatulannoite-järjestelmästä ja vastaavan vaatimuksen tiedoista (esimerkiksi: Laatulannoite-järjestelmä, 'Sisäisen auditoinnin käynnistäminen (Hakuvaihe)', V6).

V7 ULKOINEN AUDITOINTI (HAKUVAIHE)

Hakuprosessin aikana suoritetaan kerran ulkoinen auditointi luvun 4 'Suorituskyvyn arviointi' vaatimuksen V22 mukaisesti. Laatumerkin myöntämisen riippumattomuus varmistetaan ulkoisella auditoinnilla.

Hakuprosessin aikana laitosten toiminnan arviointi perustuu ulkoiseen auditointiin, minkä jälkeen painotus siirtyy organisaation omaan laaduntarkkailuun laatu-järjestelmän avulla ja sisäisen auditoinnin ohjelmalla. Sisäisen ja ulkoisen auditointien tuloksia verrataan toisiinsa organisaatiossa ja järjestelmän ylläpitäjän toimesta.

Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen ja dokumentaatio: Hakija toimittaa ulkoisen auditoinnin pöytäkirjan pdf muodossa järjestelmän ylläpitäjälle. Dokumentaatio liitetään osaksi valmistajan laatu-pöytäkirjoja. Laatu-pöytäkirjoissa tulee olla maininta Laatulannoite-järjestelmästä ja vastaavan vaatimuksen tiedoista (esimerkiksi: Laatulannoite-järjestelmä, 'Ulkoinen auditointi (Hakuvaihe)', V7).

V8 SOPIMUKSEN ALLEKIRJOITTAMINEN LAATUMERKKIÄ PUOLTAVAN PÄÄTÖKSEN JÄLKEEN

Hakuprosessissa toteutetut toimet toimitetaan järjestelmän ylläpitäjälle, joka arvioi vaatimusten täyttymisen. Tiedot säilyvät vain järjestelmän ylläpitäjän tiedossa. Mikäli hakija täyttää Laatulannoite-järjestelmän ehdot (V1-V7) hakuvaiheessa, toimittaa järjestelmän ylläpitäjä tästä tiedon **laatukomitealle**, joka esittää sertifiointin myöntämistä edelleen järjestelmän **ohjausryhmälle**. **Tämän jälkeen ylläpitäjä myöntää sertifiointin ja siihen liittyvän laatumerkin käyttöoikeuden.**

Ohjausryhmälle ei toimiteta tietoa hakuprosessissa olevista tai hylätyistä hakijoista. Tämä johtuu siitä, että ohjausryhmän jäsenenä saattaa olla hakijan kanssa kilpailevia toimijoita ja tällä menettelyllä pyritään takaamaan hakijoiden luottamuksellinen asema.

Laatulannoite-sertifikaatti on voimassa toistaiseksi ja sen ylläpitämiseksi valmistajan on täytettävä tässä dokumentissa esitellyt Laatulannoite-järjestelmän vaatimukset vuosittain.

Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen ja dokumentaatio: Laatumerkin myöntämistä puoltavan päätöksen jälkeen laatujärjestelmän ylläpitäjä ja laatumerkin hakija allekirjoittavat sopimuksen (puitesopimus, liite 3). Tässä yhteydessä laitos sitoutuu noudattamaan järjestelmän ehtoja. Dokumentaatio liitetään osaksi valmistajan laatupöytäkirjoja. Dokumentaatio on eritelty valmistajan laatupöytäkirjojen dokumenttikirjastossa asianmukaisesti.

LAATUMERKIN YLLÄPITÄMINEN

1. LANNOITTEIDEN LAATUA KOSKEVAT VAATIMUKSET

V9 AINESOSALUOKAN RAJA-ARVOT JA SEURANTATIHEYS EPÄPUHTAUKSILLE

(Tuoteluokkien) ainesosaluokista 3 (komposti), 4 (mädäte) ja 10 (käsitelty jätevesiliete) on otettava näytteitä sen todentamiseksi, että ne eivät ylitä taulukossa 2 määritettyjen Laatulannoite-järjestelmän epäpuhtauksille (yli 2 mm; lasi, metalli ja muovi; mg/ kg ka) asetettuja raja-arvoja. Näytteet on otettava vähintään taulukossa 3 esitetyin väliajoin. Näytteitä voidaan ottaa myös tiheämmin, ja tällöin kaikki valmistajan analyysitulokset on toimitettava järjestelmän ylläpitäjälle. Epäpuhtauksien raja-arvoa ja määritystapaa tarkastellaan uudelleen vuonna 2026 (A7 Jatkokehityssuunnitelmat).

Epäpuhtauksia ei tarvitse analysoida ainesosaluokista, joissa niiden olemassaolo on epätodennäköistä. Vaatimuksista poikkeaminen päätetään tapauskohtaisesti LaatuKomiteassa. Arviointiperusteet voivat olla esimerkiksi raaka-aineperusteisia. Ulkoisen auditoinnin yhteydessä arvioidaan tilanne.

Taulukko 2. Suurin sallittu pitoisuus yli 2 mm epäpuhtauksia (lasi, metalli ja muovi).

Yli 2 millimetrin epäpuhtauksia (lasi, metalli tai muovi) enintään (g/kg ka)	Vieressä esitettyjä epäpuhtauksia yhteensä enintään (g/kg ka)
5	10

Taulukko 3. Epäpuhtauksien analysointitiheys ainesosaluokista syötemäärään suhteutettuna. Näytteet otetaan kaikissa tapauksissa ainesosaluokista, myös silloin kun tuoteluokka on sertifioitu.

Vuotuinen lopputuotemäärä (tonnia)	Näytteitä/vuosi
≤ 3 000	2
3 001 – 10 000	3
10 001 – 20 000	3
> 20 000	4

Mikäli jokin parametrin arvo ylittää laatu järjestelmän asettaman laatuvaatimuksen raja-arvon yksittäisessä analyysissä, tulee kolmen edellisen näytteen (ylittävä näyte mukaan lukien) analyysituloksen keskiarvon alittaa kyseessä oleva raja-arvo. Mikäli keskiarvo ylittää asetetut raja-arvot, toimitaan A4 kohdassa määritellyn sanktioiden mukaisesti.

Jos testattava ainesosaluokka ei täytä sovellettavaa raja-arvoja, on laadunhallinnasta vastaavan henkilön:

- yksilöitävä selkeästi vaatimustenvastaiset Laatulannoitteet ja niiden varastointipaikka,
- analysoitava vaatimustenvastaisuuden syyt ja toteutettava tarvittavat toimet sen toistuvuuden estämiseksi,
- kirjattava laatujärjestelmään (V20) käsitelläkö ainesosaluokka uudelleen vaatimusten täyttämiseksi vai hävitetäänkö se.

Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen ja dokumentaatio: Valmistaja toimittaa analyysitulokset järjestelmän ylläpitäjälle kuukauden kuluessa näytteiden tulosten saapumisesta Excel- ja pdf- muodoissa. Dokumentaatio liitetään osaksi valmistajan laaturaportteja. Laaturaportteissa tulee olla maininta Laatulannoite-järjestelmästä ja vastaavan vaatimuksen tiedoista (esimerkiksi: Laatulannoite-järjestelmä, Ainesosaluokan raja-arvot ja seuranta tiheys epäpuhtauksille, V9).

V10 TOIMINTAOHJE EPÄPUHTAUKSIEN VÄHENTÄMISEKSI

Biojätepohjaisen syötteen kohdalla valmistaja luo toimintaohjeet epäpuhtauksien (vähintään muovi, lasi ja metalli) määrän vähentämiseksi. Auditointien yhteydessä tarkistetaan, miten epäpuhtauksien määrää on pyritty hallitsemaan.

Säännöt toimintaohjeen laatimisessa:

- Määritellään kirjallisesti toimet prosessissa lopputuotteeseen päätyvien epäpuhtauksien määrän (ml. mikromuovit) vähentämiseksi.
- Henkilöstön on tehtävä jokaiselle syöte-erälle silmämääräinen tarkastus ja todennettava, täyttääkö se ainesosaluokan eritelmät epäpuhtauksien osalta. Valmistajan on hylättävä syöte erä, mikäli silmämääräinen tarkastus herättää epäilyjä siitä, että:
  - niissä esiintyy aineita, jotka ovat vaarallisia tai haitallisia prosessille taikka lopullisen lannoitevalmisteen laadulle,
  - erä ei ole ainesosille määritettyjen/säädettyjen vaatimusten mukainen, erityisesti koska erässä esiintyvän muovin vuoksi makroskooppisten epäpuhtauksien raja-arvo ylittyy.

Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen ja dokumentaatio: Valmistaja sisällyttää toimintaohjeen laatujärjestelmän dokumenttikirjastoon osaksi valmistajan laaturaportteja. Laaturaportteissa tulee olla maininta Laatulannoite-järjestelmästä ja vastaavan vaatimuksen tiedoista (esimerkiksi: Laatulannoite-järjestelmä, Toimintaohje epäpuhtauksien vähentämiseksi, V10)

V11 LAATULANNOITTEEN RAJA-ARVOT JA SEURANTATIHEYS EPÄORGAANISILLE HAITTA-AINEILLE

Laatulannoitteesta eli Laatulannoite-sertifioidusta ainesosaluokasta tai tuoteluokasta on otettava näytteitä sen todentamiseksi, että ne eivät ylitä taulukossa 4 määritettyjen Laatulannoite-järjestelmän haitallisille metalleille asetettuja raja-arvoja. Laatulannoitteesta on otettava säännöllisesti näytteet vähintään taulukossa 5 esitetyin väliajoin. Näytteitä voidaan ottaa myös tiheämmin, ja tällöin kaikki valmistajan analyysitulokset on toimitettava järjestelmän ylläpitäjälle.

Taulukko 4. Haitallisten metallien raja-arvot Laatulannoitteelle eli sertifioidulle ainesosaluokalle ja/tai tuoteluokalle.

Alkuaine	Enimmäispitoisuus (mg/kg ka)
Arseeni	25
Elohopea	0,5
Kadmium	1
Kromi	200
Kupari	500
Lyijy	50
Nikkeli	50
Sinkki	800

Taulukko 5. Haitallisten metallien analysointitiheydet ainesosaluokista ja tuoteluokista.

Sertifioidusta ainesosaluokasta otetaan näytteitä seuraavasti:		Sertifioidusta tuoteluokasta otetaan näytteitä seuraavasti:	
Vuotuinen lopputuotteen määrä (tonnia)	Näytteitä/vuosi	Vuotuinen lopputuotteen määrä (tonnia)	Näytteitä/vuosi
≤ 3 000	2	≤ 3 000	2
3 001 – 10 000	3	3 001 – 10 000	3
10 001 – 20 000	3	10 001 – 20 000	3
> 20 000	4	> 20 000	4

Mikäli jokin parametrin arvo ylittää laatujärjestelmän asettaman laatuvaatimuksen raja-arvon yksittäisessä analyysissä, tulee kolmen edellisen näytteen (ylittävä näyte mukaan lukien) analyysituloksen keskiarvon alittaa kyseessä oleva raja-arvo. Määritysrajan alittavat (<LOQ) tulokset katsotaan olevan määritysajan yläarvo. Mikäli keskiarvo ylittää asetetut raja-arvot, toimitaan A4 kohdassa määritellyn sanktioiden mukaisesti.

Jos jokin testattavista ainesosaluokista tai tuoteluokista ei täytä yhtä tai useampaa ainesosaluokille tai tuoteluokille määriteltyjä sovellettavia rajoja, on laadunhallinnasta vastaavan henkilön:

- yksilöitävä selkeästi vaatimustenvastaiset Laatulannoitteet ja niiden varastointipaikka,
- analysoitava vaatimustenvastaisuuden syyt ja toteutettava tarvittavat toimet sen toistuvuuden estämiseksi,
- kirjattava laatujärjestelmään (V20) käsitelläänkö ainesosaluokka tai tuoteluokka uudelleen vaatimusten täyttämiseksi vai hävitetäänkö se.

Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen ja dokumentaatio: Valmistaja toimittaa analyysitulokset järjestelmän ylläpitäjälle kuukauden kuluessa näytteiden tulosten saapumisesta Excel- ja pdf- muodoissa. Dokumentaatio liitetään osaksi valmistajan laaturaportteja. Laaturaportteissa tulee olla maininta Laatulannoite-järjestelmästä ja vastaavan vaatimuksen tiedoista (esimerkiksi: Laatulannoite-järjestelmä, 'Laatulannoitteen raja-arvot ja seurantatiheys epäorgaanisille haitta-aineille', V11).

V12 AINESOSALUOKASTA ANALYSOITAVAT ORGAANISET HAITTA-AINEET JA SEURANTATIHEYS

Ainesosaluokista on otettava näytteitä sen todentamiseksi, että ne eivät ylitä taulukossa 6 määritettyjen Laatulannoite-järjestelmän orgaanisille haitta-aineille asetettuja raja-arvoja. Orgaanisten haitta-aineiden analyysit on otettava ainesosaluokista **riskiperusteisesti vuosittain** taulukon 6 mukaisista orgaanisista haitta-aineista. Riskiperusteisuutta ei koske jätevesilietteitä sisältävät ainesosaluokat ja näytteet on otettava aina vuosittain. Jos haluvaiheessa ilmenee muista ainesosaluokista kohonneita, jätevesilietteen pitoisuuksiin rinnastettavia analyysituloksia, orgaanisen haitta-aineen pitoisuuksia, tulee näitä raja-arvoja seurata jatkossa vuosittain. Järjestelmän ylläpitäjä esittää laaturaportille arvion siitä täyttyvätkö ainesosaluokan riskiperusteisuusvaatimukset.

Taulukko 6. Ainesosaluokista riskiperusteisesti analysoitavat orgaaniset haitta-aineet. Näytteet otetaan kaikissa tapauksissa ainesosaluokista, myös silloin kun tuoteluokka on sertifioitu.

Analysoitavat orgaaniset haitta-aineet	Raja arvo
PAH (16), mg/kg ka	3 mg/ kg ka
PCB, mg/kg ka	0,1 mg/kg ka
PFOS mg/kg ka	0,025 mg/kg ka
PFOA, mg/kg ka	0,025 mg/kg ka
PFAS(4)	30 µg/kg ka
Triklosaani mg/kg ka	seurataan

Mikäli jokin parametrin arvo ylittää laatuvaatimuksen raja-arvon yksittäisessä analyysissä, tulee ottaa uusintanäyte. Jos uusintanäytteen ja edellisen näytteen (ylittävä näyte mukaan lukien) keskiarvo jää alle raja-arvon, katsotaan vaatimuksen täyttyvän sillä ehdolla, että seuraavan vuoden raja-arvon tulee olla asetettujen raja-arvojen alapuolella. Määrittämisen alittavat (<LOQ) tulokset katsotaan olevan määrittämisen yläarvo. Mikäli raja-arvon ylitys kuitenkin tapahtuu, toimitaan A4 kohdassa määritellyn sanktioiden mukaisesti.

Jos jokin testattavista ainesosaluokista ei täytä yhtä tai useampaa ainesosille määriteltyä sovellettavia rajoja, on laadunhallinnasta vastaavan henkilön:

- yksilöitävä selkeästi vaatimustenvastaiset Laatulannoitteet ja niiden varastointipaikka,
- analysoitava vaatimustenvastaisuuden syyt ja toteutettava tarvittavat toimet sen toistuvuuden estämiseksi,
- kirjattava laatujärjestelmään (V20) käsitelläänkö ainesosaluokka uudelleen vai hävitetäänkö se.

✓ **Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen ja dokumentaatio:** Valmistaja toimittaa analyysitulokset järjestelmän ylläpitäjälle kuukauden kuluessa näytteiden tulosten saapumisesta Excel- ja pdf- muodoissa. Dokumentaatio liitetään osaksi valmistajan laatupöytäkirjoja. Laatupöytäkirjoissa tulee olla maininta Laatulannoite-järjestelmästä ja vastaavan vaatimuksen tiedoista (esimerkiksi: Laatulannoite-järjestelmä, 'Laatulannoitteista analysoitavat orgaaniset haitta-aineet ja seurantatiheys', V12).

2. HIILIJALANJÄLKI

V13 HIILIJALANJÄLJEN PÄIVITTÄMINEN VUOSITTAIN

Valmistaja päivittää tarvittaessa hiilijalanjäkilaskelman vuosittain sisäisen auditoinnin yhteydessä. Valmistaja pyrkii vähentämään tuotannossaan syntyviä hiilidioksidipäästöjä. Hiilijalanjälki määritetään Laatulannoitteelle Ilmastolannoite-laskuria hyödyntäen. Laskuri on ladattavissa ilmastolannoite.fi-nettisivuilta. Päivitetty laskelma toimitetaan järjestelmän ylläpitäjälle, joka tarkastaa sen. Järjestelmän ylläpitäjällä on velvollisuus tarvittaessa antaa ohjeita ja hiilijalanjäkilaskurin käytöstä.

Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen ja dokumentaatio: Päivitetty Excel laskelma toimitetaan järjestelmän ylläpitäjälle kuukauden kuluessa sisäisen auditoinnin toteutettua. Dokumentaatiosta tulee ilmetä tiedot tehdyistä muutoksista (versiohistoria). Laatuspöytäkirjoissa (dokumenteissa) tulee olla maininta Laatulannoite-järjestelmästä ja vastaavan vaatimuksen tiedoista (esimerkiksi: Laatulannoite-järjestelmä, Hiilijalanjälki, V13).

3. LAATUJÄRJESTELMÄÄ TÄSMENTÄVÄT VAATIMUKSET

Laadunseurannan vaatimukset voidaan liittää osaksi valmistajan laatujärjestelmää (ml. ISO 9001 ja ISO 14001). On varmistettava, että Laatulannoite-järjestelmän vaatimukset voidaan tunnistaa yrityksen omasta laatujärjestelmästä. Vastuu laatujärjestelmästä ja lainmukaisuudesta on valmistajalla. Laatulannoite-järjestelmän täsmentävät vaatimukset laatujärjestelmälle eivät esimerkiksi korvaa sivutuotelainsäädännön mukaista omavalvontasuunnitelmaa.

Dokumentointi: Kaikki perusedellytykset, vaatimukset ja määräykset on kirjattava järjestelmällisesti ja täsmällisesti kirjallisiksi ohjelmiksi, menettelyiksi ja ohjeiksi laatujärjestelmään ja laatujärjestelmän dokumenttikirjastoon. Tiedot on pidettävä ajan tasalla.

V14 JOHTAJUUS JA SITOUTUMINEN

Johtajuus ja johdon sitoutuminen ovat vaikuttavan ja tehokkaan Laatulannoite-järjestelmän kivijalkoja. Järjestelmässä korostuu työntekijöiden osallistuminen toiminnan kehittämiseen.

Organisaation ylemmän johdon on sitouduttava ja osoitettava sitoutumisensa henkilöstölle Laatulannoite-järjestelmän toteuttamisessa, sen vaikuttavuudessa ja jatkuvassa kehittämisessä. Sitoutuminen osoitetaan henkilöstölle viestittämällä asiakasvaatimusten, lakisääteisten ja Laatulannoite-järjestelmän vaatimusten tärkeydestä.

Johdon tehtävänä on varmistaa, että:

- Käytettävissä on riittävät resurssit (henkilöstö, infrastruktuuri, laitteistot) tehokkaan laatujärjestelmän luomiseksi ja toteuttamiseksi,
- järjestelmä kattaa sille asetut vaatimukset ja että se säilyy yhtenäisenä muutoksienkin yhteydessä,
- käyttöön otetaan asianmukaiset organisaation sisällä ja ulkopuolella tapahtuvaa viestintää koskevat menettelyt ja että laadunhallinnan tehokkuuden osalta toteutetaan viestintää.

Johdon työvälineitä Laatulannoite-järjestelmän jatkuvassa parantamisessa ovat:

- Asetetut laatutavoitteet,
- sisäisten ja ulkoisten auditointien tulokset,
- mittarit, analyysitulokset ja niiden analysointi,
- korjaavat toimenpiteet,
- riskien ja mahdollisuuksien kartoitus ja seuranta.

Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen ja dokumentaatio: Yritys on laatinut dokumentin, joka sisältää vaatimuksen mukaiset tiedot, ja dokumentti löytyy yrityksen laatujärjestelmän dokumenttikirjastosta. Dokumentaatiosta tulee ilmetä tiedot tehdyistä muutoksista (versiohistoria). Laatupöytäkirjoissa (dokumenteissa) tulee olla maininta Laatulannoite-järjestelmästä ja vastaavan vaatimuksen tiedoista (esimerkiksi: Laatulannoite-järjestelmä, Johtajuus ja sitoutuminen, V14).

V15 ORGANISAATION ROOLIT, VASTUUT JA VALTUUDET

Laatujärjestelmän on kuvattava organisaation rakenne, johdon vastualueet ja toimivalta tuotteiden laadun osalta. Laatujärjestelmässä on nimitettävä vastuuhenkilö tai -henkilöt. Laatulannoite-järjestelmävastuu on henkilön yksi vastuu muiden tehtävien ja vastualueiden ohella. Isommissa organisaatioissa voi olla nimitettyjä laatupäälliköitä tai laatuvaastavia, jotka vastaavat Laatulannoite-järjestelmästä. Valtuuksien jakaminen ei poista ylimmän johdon vastuuta koko järjestelmästä.

Ohjeet organisaation rakenteen määrittämiseen: Nimettävä organisaation hallinnosta jäsen, joka on vastuussa, että

- o laadunhallintaprosessit vahvistetaan, hyväksytään ja pannaan täytäntöön ja niitä pidetään yllä,
- o valmistajan ylemmälle johdolle raportoidaan laatujärjestelmän toimivuudesta ja parantamistarpeista,
- o valmistajan organisaatiossa lisätään tietoisuutta kuluttajien tarpeista ja lakisääteisistä vaatimuksista ja että henkilöstö on tietoinen laadunhallintavaatimusten merkityksestä ja tärkeydestä lakisääteisten ja Laatulannoite-järjestelmän vaatimusten noudattamisen takaamiseksi,
- o jokainen henkilö, jonka tehtävät vaikuttavat tuotteen laatuun, saa riittävän koulutuksen ja ohjeistuksen ja
- o varmistetaan, että laatujärjestelmä säilyy eheänä kokonaisuutena, kun siihen suunnitellaan ja tehdään muutoksia.

Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen ja dokumentaatio: Yritys on laatinut dokumentin, joka sisältää vaatimuksen mukaiset tiedot, ja dokumentti löytyy yrityksen laatujärjestelmän dokumenttikirjastosta. Dokumentaatiosta tulee ilmetä tiedot tehdyistä muutoksista (versiohistoria). Laatupöytäkirjoissa (dokumenteissa) tulee olla maininta Laatulannoite-järjestelmästä ja vastaavan vaatimuksen tiedoista (esimerkiksi: Laatulannoite-järjestelmä; Organisaation roolit, vastuut ja valtuudet; V15).

V16 KUVAUS VALMISTUKSESTA, LAADUNVALVONNASTA JA LAADUNVARMISTUKSESTA

Laatujärjestelmän on katettava valmistusta, laadun valvontaa ja laadunvarmistusta koskevat tekniikat, prosessit ja järjestelmälliset toimet. Laadun valvonnan on katettava **ainesosa- ja tuoteluokkakohtaisten vaatimusten valvonta/seuranta**. Näitä ovat mm. stabiilisuus, haitalliset aineet/patogeenit sekä ravinnepitoisuus ja muiden ominaisuuksien täytyminen valmiissa tuotteessa.

Yleinen kuvaus ja tekniset asiakirjat täsmentävät Laatulannoite-järjestelmän mukaisia vaatimuksia kattaen lannoitevalmisteen suunnittelun, valmistuksen ja käyttötarkoituksen siinä määrin kuin se on olennaista arvioinnin kannalta.

Valmistuksen, laadun valvonnan ja laadunvarmistuksen kuvauksien on mahdollisuuksien mukaan sisällettävä ainakin seuraavat osatekijät:

- Laatulannoitteen nimi
- Kuvaus tuotteesta
- Lannoitevalmisteen tuoteluokka ja käyttötarkoitus
- Ainesosaluokka
- Käytetyt ainesosat
- Kuvaus valmistusprosessista ja laadunvalvonnasta prosessin eri kohdissa
- Laatulannoitteen vuotuinen käsittelymäärä ja erän koko
- käytössä olevat muut standardit

✓ **Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen ja dokumentaatio:** Yritys on laatinut dokumentin, joka sisältää vaatimuksen mukaiset tiedot, ja dokumentti löytyy yrityksen laatujärjestelmän dokumenttikirjastosta. Dokumentaatiosta tulee ilmetä tiedot tehdyistä muutoksista (versiohistoria). Laatupöytäkirjoissa (dokumenteissa) tulee olla maininta Laatulannoite-järjestelmästä ja vastaavan vaatimuksen tiedoista (esimerkiksi: Laatulannoite-järjestelmä; Kuvaus valmistuksesta, laadunvalvonnasta ja laadunvarmistuksesta; V16).

V17 LAATUTAVOITTEIDEN ASETTAMINEN

Valmistajan on asetettava laatujärjestelmäänsä toiminnalleen ja prosesseilleen seurattavia tavoitteita sekä määritettävä toimenpiteet, joilla tavoitteet saavutetaan. Asetetuista tavoitteista on säilytettävä dokumentoitua ja tarkoituksenmukaisesti ylläpidettyä tietoa. Tavoitteiden toteutumista ja kehitystä seurataan muun muassa auditointien yhteydessä.

✓ **Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen ja dokumentaatio:** Yritys on laatinut dokumentin, joka sisältää vaatimuksen mukaiset tiedot, ja dokumentti löytyy yrityksen laatujärjestelmän dokumenttikirjastosta. Dokumentaatiosta tulee ilmetä tiedot tehdyistä muutoksista (versiohistoria). Laatupöytäkirjoissa (dokumenteissa) tulee olla maininta Laatulannoite-järjestelmästä ja vastaavan vaatimuksen tiedoista (esimerkiksi: Laatulannoite-järjestelmä, Laatutavoitteiden asettaminen, V17).

V18 ORGANISAATION HENKILÖSTÖN PÄTEVYYS

Organisaatiossa on varmistettava, että henkilöstöllä, jotka vaikuttavat Laatulannoitteelle ja tuotannolle asetettujen vaatimusten täyttymiseen, on tarvittava pätevyys tehtäviensä hoitamiseen. Laitoksella on saatavilla toimintaohjeet laadun tarkkailulle. Laadunhallinnasta vastaava perehdyttää henkilöstön ja uudet työntekijät Laatulannoite-järjestelmän vaatimuksiin ja laatujärjestelmään. Henkilöstön on tiedettävä työtehtävänsä merkitys tuotannossa sekä oman työnsä merkitys vaatimusten täyttämässä. Organisaation laatujärjestelmässä ylläpidetään tietoa henkilöstön pätevyyteen liittyvistä selvityksistä, ja vaatimuksen täytyminen todennetaan laatujärjestelmällä.

Laadunhallinnasta vastaava henkilö on [ympäristönäytteenottajien sertifiointijärjestelmän](#) mukainen pätevyys näytteenotosta tai suorittaa Laatulannoite-järjestelmän ylläpitäjän järjestämän koulutuksen näytteenotosta. Vaatimuksen täytyminen todennetaan laatujärjestelmällä.

Laatujärjestelmän taustaorganisaatio voi järjestää koulutuksia, tuottaa julkaisuja tai markkinointimateriaaleja, joista perittävät maksut määritellään tapauskohtaisesti.

Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen ja dokumentaatio: Yritys on laatinut dokumentin, joka sisältää vaatimuksen mukaiset tiedot, ja dokumentti löytyy yrityksen laatujärjestelmän dokumenttikirjastosta. Laatupöytäkirjat henkilöstön pätevyyteen liittyvistä selvityksistä on liitetty osaksi laatujärjestelmää. Dokumentaatiosta tulee ilmetä tiedot muutoksista (versiohistoria). Laatupöytäkirjoissa (dokumenteissa) tulee olla maininta Laatulannoite-järjestelmästä ja vastaavan vaatimuksen tiedoista (esimerkiksi: Laatulannoite-järjestelmä, Organisaation henkilöstön pätevyys, V18).

V19 LAKISÄÄTEISTEN JA MUIDEN VELVOITTEIDEN MÄÄRITTÄMINEN JA SEURAAMINEN

Laatumerkin haltija kuten kaikki muutkin toimijat ovat velvollisia noudattamaan voimassa olevaa lainsäädäntöä ja seuraamaan muutoksia. Voimassa olevan lainsäädännön ja ympäristöluvan noudattaminen tarkistetaan ulkoisen auditoinnin yhteydessä.

Organisaation on luotava menettelytavat, joilla se määrittää ja pitää saatavilla lannoitteiden valmistukseen liittyvät lainsäädäntö- ym. vaatimukset ja sen, miten näistä vaatimuksista tiedotetaan ja vaatimuksia sovelletaan organisaatiossa. Lainsäädännön seuranta voidaan ulkoistaa.

Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen: Yritys on laatinut dokumentin, joka sisältää vaatimuksen mukaiset tiedot, ja dokumentti löytyy yrityksen laatujärjestelmän dokumenttikirjastosta.

Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen ja dokumentaatio: Yritys on laatinut dokumentin, joka sisältää vaatimuksen mukaiset tiedot, ja dokumentti löytyy yrityksen laatujärjestelmän dokumenttikirjastosta. Dokumentaatiosta tulee ilmetä tiedot muutoksista (versiohistoria). Laatupöytäkirjoissa (dokumenteissa) tulee olla maininta Laatulannoite-järjestelmästä ja vastaavan vaatimuksen tiedoista (esimerkiksi: Laatulannoite-järjestelmä, Lakisääteisten ja muiden velvoitteiden määrittäminen ja seuraaminen, V19).

4.SUORITUSKYVYN ARVIOINTI

Laadun toteutumista ja laatujärjestelmän toiminnan tehokkuutta valvotaan jatkuvalla laaduntarkkailulla sekä laatujärjestelmän sisäisen ja ulkoisen auditoinnin aikana tehtyjen laatuپöytäkirjojen eli asiakirjojen avulla.

V20 LAATUPÖYTÄKIRJAT: DOKUMENTOIDUN TIEDON LUOMINEN, PÄIVITTÄMINEN JA TIEDON HALLINTA

Laatujärjestelmän on katettava valmistajan laatuپöytäkirjat, kuten analyysiraportit, tarkastusraportit ja testaus- ja kalibrointitiedot, asianomaisen henkilöstön pätevyyteen liittyvät selvitykset jne. Niistä on ilmentävä tiedot valmistuksen aikana ja sen jälkeen tehtävät tarkastukset, testit ja analyysit sekä niiden suoritusiheydet. Tiedot on pidettävä ajan tasalla.

Analyysituloksien ja -raporttien on pystyttävä osoittamaan ainesosaluokkien ja tuoteluokkien (mikäli tuoteluokka on sertifioitu) tehokasta valvontaa ja arviointia sekä niiden tuotantoa ja varastointia kuten myös sen, että ne ovat tämän Laatulannoite-järjestelmän ja lainsäädännön asiaankuuluvien vaatimusten mukaisia. Laadun valvonnan on katettava **ainesosa- ja tuoteluokkakohtaisten vaatimusten valvonta/seuranta.** Näitä ovat mm. stabiilisuus, haitalliset aineet/patogeenit sekä ravinnepitoisuus ja muiden ominaisuuksien täytyminen valmiissa tuotteessa.

Jokaisen laatuپöytäkirjan on oltava helppolukuinen ja saatavilla kaikissa asiaankuuluvissa käyttöpaikoissaan. Laatuپöytäkirjojen dokumenttikirjastosta koostetaan yhteenveto, josta selviää kunkin vaatimuksen mukaisen laatuپöytäkirjan säilytyspaikka organisaatiossa. Vanhentuneet versiot on poistettava nopeasti niiden kaikista yleisistä käyttöpaikoista.

Laatulannoitteen valmistaja on velvollinen toimittamaan vuosittain sisäisen tai ulkoisen auditoinnin toteutettuaan laatuپöytäkirjat järjestelmän ylläpitäjälle. Valmistajan laatuپöytäkirjojen avulla on voitava tulkita johdonmukaisesti valmistajan laatuohjelmia, -käsikirjoja, -ohjeita, -suunnitelmia, ja -tallenteita. Laatuپöytäkirjojen avulla on voitava osoittaa ainesosaluokkien tehokas valvonta sekä ainesosa- ja tuoteluokkien tuotanto ja varastointi sekä niiden Laatulannoitteen vaatimusten mukaisuus.

Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen ja dokumentaatio: Yritys on laatinut Laatulannoite-järjestelmän vaatimusten mukaiset laatuپöytäkirjat sekä koosteen laatuپöytäkirjojen säilytyspaikoista Laatulannoite-järjestelmän dokumenttikirjastoon. Dokumentaatiosta tulee ilmetä tiedot muutoksista (versiohistoria). Laatuپöytäkirjoissa (dokumenteissa) tulee olla maininta Laatulannoite-järjestelmästä ja vastaavan vaatimuksen tiedoista (esimerkiksi: Laatulannoite-järjestelmä, Laatuپöytäkirjat, V20).

V21 SISÄINEN AUDITOINTI

Valmistajan on laadittava Laatulannoite-laaturjärjestelmän vaatimusten noudattamisen todentamiseksi **vuotuinen** sisäisen auditoinnin ohjelma hyödyntäen sisäisen auditoinnin tarkastuslistaa (liite 4). Sisäisestä auditoinnista koostetaan yhteenvetoraportti, joka toimitetaan järjestelmän ylläpitäjälle. Ennalta laaditun auditointisuunnitelman mukaisesti valmistaja voi toteuttaa vuoden sisällä auditoinnin osissa ja painottaa kullakin auditointikerralla tiettyä osa aluetta. Seuraavan vuoden alustava auditointisuunnitelma liitetään osaksi sisäisen auditoinnin raportointia.

Auditoinnissa tarkistetaan, onko Laatulannoite-järjestelmä:

- ylläpidetty ja otettu käyttöön
- vastaako se Laatulannoite-järjestelmässä sovellettavia vaatimuksia
- vastaako järjestelmä edelleen organisaation itsensä asettamia vaatimuksia, ja
- onko järjestelmällä vaikuttavuutta eli saavutetaanko sen avulla haluttuja tuloksia?

Säännöt sisäiselle auditoinnille:

- otettava käyttöön ja dokumentoitava menettely niiden vastuiden ja vaatimusten määrittelemiseksi, jotka liittyvät sisäisen auditoinnin suunnitteluun ja toteuttamiseen, merkintöjen laatimiseen ja tuloksista raportointiin,
- laadittava raportti, jossa yksilöidään laaturjärjestelmän vaatimustenvastaisuudet; kaikista korjaavista toimista on raportoitava. Seuraavan vuoden alustava auditointisuunnitelma liitetään osaksi sisäisen auditoinnin raportointia. Sisäistä auditointia koskevat merkinnät on liitettävä laadunhallinta-asiakirjoihin,
- asetettava etusijalle ulkoisessa auditoinnissa havaitut vaatimustenvastaisuudet;
- auditointia ei saa tarkastaa omaa työtään,
- auditointivastaavasta alueesta vastaavan johdon varmistettava, että tarvittavat korjaavat toimet toteutetaan ilman aiheutonta viivytystä,
- jonkin toisen laadunhallintajärjestelmän puitteissa toteutettava sisäinen auditointi voidaan ottaa huomioon edellyttäen, että sitä täydennetään tämän laaturjärjestelmän vaatimusten auditoinnilla.

Sisäisen auditointi voidaan toteuttaa vertaisauditointina, jossa toisen organisaation edustaja toimii auditointijana. Vertaisauditointia voi olla toinen biolaitos, konsultti tai vastaava taho, jolla on toimiala tuntemus.

Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen ja dokumentaatio: Valmistaja tulee toimittaa sisäisen auditoinnin raportti yhden kuukauden kuluessa järjestelmän ylläpitäjälle, raportissa tulee ilmetä toimenpidesuunnitelma mahdollisten korjausten toteuttamisen aikataulusta ja sisäisistä vastuutuksista sekä alustava suunnitelma seuraavan vuoden auditoinnista. Laatupöytäkirjoissa (dokumenteissa) tulee olla maininta Laatulannoite-järjestelmästä ja vastaavan vaatimuksen tiedoista (esimerkiksi: Laatulannoite-järjestelmä, 'Sisäinen auditointi', V21).

V22 ULKOINEN NÄYTTEENOTTO

Valmistajan on toteutettava Laatulannoite-laaturjärjestelmän vaatimusten noudattamisen ja järjestelmän riippumattomuuden todentamiseksi ulkoisen näytteenotto vuosittain. Ulkoinen näytteenottaja ottaa näytteet Laatulannoitteesta vaatimusten V8-V11 mukaisesti.

Ruokaviraston toimesta kerätty ja analysoitu näyte voidaan laskea mukaan järjestelmän ulkoiseen näytteenottoon. Tällöin ulkoisen auditoinnin yhteydessä ei oteta näytteitä. Valmistajan tulee sopia Ruokaviraston kanssa, että Ruokavirasto ottaa myös laaturjärjestelmän edellyttämät näytteet. Analyysitulosten tulee olla samalta vuodelta, kuin ulkoisen auditoinnin toteutus.

Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen ja dokumentaatio: Valmistaja toimittaa tiedon ulkopuolisesta näytteenotosta ja analyysitulokset Excel- ja pdf- muodoissa järjestelmän ylläpitäjälle. Dokumentaatio liitetään osaksi valmistajan laaturpöytäkirjoja. Laaturpöytäkirjoissa tulee olla maininta Laatulannoite-järjestelmästä ja vastaavan vaatimuksen tiedoista (esimerkiksi: Laatulannoite-järjestelmä, 'Ulkoinen näytteenotto', V22).

V23 ULKOINEN AUDITOINTI

Valmistajan on toteutettava Laatulannoite-laaturjärjestelmän vaatimusten noudattamisen ja järjestelmän riippumattomuuden todentamiseksi ulkoisen auditoinnin ohjelma, jonka dokumentointi liitetään osaksi valmistajan laaturpöytäkirjoja. Ulkoinen auditointi tehdään laaturmerkin käyttöönoton yhteydessä, minkä jälkeen auditointi on tehtävä kolmen (3) vuoden välein, mikäli raaka-aineissa tai prosessissa ei tapahdu merkittäviä muutoksia.

Laatulannoite-järjestelmässä on asetettu vaatimuksia ulkoiselle auditoijalle (A2).

Säännöt ulkoiselle auditoinnille:

- Valmistajan on sallittava ulkoiselle auditoijalle arviointia varten pääsy tuotanto-, tarkastus-, testaus- ja varastotiloihin sekä toimitettava auditoijalle kaikki tarvittavat tiedot, erityisesti:
  - laaturjärjestelmää koskevat asiakirjat,
  - laaturpöytäkirjat, kuten tarkastusraportit ja testaus- ja kalibrointi- tiedot ja asianomaisen henkilöstön pätevyyteen liittyvät selvitykset.
- Kriittisten vaatimusten osalta sovitaan toimeenpanosta ja seurannasta erikseen ylläpitäjän kanssa ja ne on toteutettava 30 pv sisällä ulkoisesta auditoinnista. Ei-kriittisten vaatimusten osalta toimeenpano sisällytetään osaksi sisäistä auditointia. Kriittisiä toimenpiteitä ovat lakisääteisetvelvoitteet ja niiden saattaminen kuntoon.
- Ulkoinen auditointi on tarpeen tehdä uudelleen, jos prosessissa tapahtuu merkittävä muutos.

Vaatimuksen täyttämisen osoittaminen ja dokumentaatio: Valmistaja tulee toimittaa ulkoisen auditoinnin pdf-raportti yhden kuukauden kuluessa järjestelmän ylläpitäjälle ja kolmen kuukauden kuluessa toimenpidesuunnitelma mahdollisten korjausten toteuttamisen aikataulusta ja sisäisistä vastuutuksista. Dokumentaatio liitetään osaksi valmistajan laaturpöytäkirjoja. Laaturpöytäkirjoissa (dokumenteissa) tulee olla maininta Laatulannoite-järjestelmästä ja vastaavan vaatimuksen tiedoista (esimerkiksi: Laatulannoite-järjestelmä, 'Ulkoinen auditointi', V23).

JÄRJESTELMÄN SÄÄNNÖT

A1 JÄRJESTELMÄN YLLÄPITÄJÄN VALTUUDET ULKOISELLE AUDITOINNILLE

Järjestelmän ylläpitäjällä on valtuudet valtuuttaa ulkoinen auditoija tekemään ennalta ilmoittamatta käyntejä valmistajan luo. Käyntien aikana auditoija voi järjestelmän ylläpitäjän pyynnöstä tarvittaessa teettää tuotetestejä Laatulannoite-järjestelmän asianmukaisen toiminnan todentamiseksi. Ulkoisen auditoijan on toimitettava valmistajalle kertomus käynnistä sekä testiraportti, jos testejä on suoritettu.

A2 VAATIMUKSET ULKOISELLE AUDITOIJALLE

Ulkoinen auditoija edustaa asian osaavaa ja puolueetonta tahoa:

- joka on ISO 14001:2015 ympäristöjärjestelmän, ISO 9001:2015 laatujärjestelmän sertifiointiin akreditoitu toimija TAI
- ohjausryhmä voi harkintansa mukaan ja laatukomitean esityksestä hyväksyä myös muita tahoja, jolla on riittävä toimialaosaaminen ja lannoitevalmisteisiin liittyvän lainsäädännöntuntemus.

Ulkoinen auditoija **sitoutuu** suorittamaan auditoinnin järjestelmän ylläpitäjän järjestämän koulutuksen laatujärjestelmän vaatimuksista ja säännöistä. Ulkoinen auditoija voi käyttää auditoinneissa hyväksi laatujärjestelmän ylläpitäjän laatimaa Excel-pohjaista tarkistuslistaa. Ulkoisen auditoijan tulee olla suorittanut lakisääteiset työeläke- ja vakuutusmaksut ja muut työnantajavelvoitteet sekä verot/verovelat. Ulkoisen auditoijan on toimitettava auditoinnista kertomus valmistajalle.

Auditointi voidaan tehdä myös muiden laatujärjestelmien (ISO 9001, ISO 14001) auditoinnin yhteydessä, jos Laatulannoitteen vaatimukset on sisällytetty laatujärjestelmään.

A3 NÄIN KÄYTÄT LAATUMERKKIÄ OIKEIN

Laatulannoite-sertifikaatin myönnettyille ainesosaluokille/tuoteluokille valmistaja sitoutuu käyttämään Laatulannoite –merkkiä Laatukäsikirjassa kuvatulla tavalla. Tuoteselosteesta on käytävä ilmi, onko sertifiointi tehty ainesosaluokalle vai tuoteluokalle.

Lannoitevalmisteen myyjä voi käyttää laatumerkkiä, jonka tuotteen valmistaja on sertifiointinut, silloin kun myyjä myy tuotetta sellaisenaan.

Laatulannoite-merkin graafinen ohjeistus

TUNNUKSEN SUOJA-ALUE

TUNNUKSEN VÄRIT

PANTONE 7488
CMYK: C58 Y85
RGB: R124 G187 B77
Web: #7CBB4D

PANTONE 168
CMYK: C34 M75 Y90 K46
RGB: R117 G58 B27
Web: #753A1B

PANTONE 032
CMYK: M88 Y68
RGB: R232 G57 B67
Web: #E83943

TUNNUKSEN KÄYTTÖ

Väriällistä tunnusta käytetään ensisijaisesti valkoisella pohjalla. Tunnus voidaan sijoittaa kuvan päälle, mutta silloin on varmistettava, että tunnuksen ja taustalla olevan kuvan välillä on riittävä kontrasti. Tummasävyisen pohjan päällä tunnuksesta käytetään valkoista versiota.

A4 SANKTIOT LAATUMERKIN VÄÄRINKÄYTÖSTÄ

Laatukomitea seuraa järjestelmän ylläpitäjän välityksellä laatumerkin haltijoiden toimintaa ja tuotteiden laatua toiminnan laadun ylläpitämiseksi. Laatujärjestelmän ohjausryhmä antaa laatukomitean esityksestä laatumerkin haltijoille erilaisia **sanktioita, mikäli laatujärjestelmän sääntöjä ei noudateta**:

1. Huomautus
2. Lisäanalyysit ja lisäselvitykset
3. Määräaikainen merkinkäytön kieltö
4. Määräaikainen erottaminen järjestelmästä
5. Lisäauditointi
6. Järjestelmäsopimuksen irtisanominen

Laatukomitea voi esittää ohjausryhmälle laatumerkin myöntämisen epäämistä harkintansa perusteella, jos toiminnanharjoittaja:

- ei toimita edellisen vuoden sisäisten auditointien raporttia tammikuun 31. päivään mennessä
- ei toimita ulkoisen auditoijan pöytäkirjaa kuukauden sisällä auditoinnista
- ei korjaa 30 pv sisällä ulkoisessa auditoinnissa havaittuja vakavia poikkeamia
- joutuu rikosoikeudelliseen prosessiin ympäristörikoksesta
- ei noudata laatukomitean asettamia sanktioita
- ei noudata merkin myöntämisen maksuperusteita
- laiminlyö muita sopimusehtoja, jotka on määritelty toiminnanharjoittajan ja laatujärjestelmän ylläpitäjän välisessä sopimuksessa
- käyttää laatumerkkiä väärin.

Ennen laatumerkin epäämistä laatukomitea voi harkintansa perusteella esittää ohjausryhmälle **toiminnanharjoittajan määräaikaisesti tai pysyvää erottamista järjestelmästä tai** antaa toiminnanharjoittajalle:

- huomautuksen ja mahdollisuuden korjaaviin toimenpiteisiin
- vaatimuksen lisäanalyyseistä/auditoinneista/selvityksestä
- määräaikaisen merkinkäyttökiellon.

Järjestelmän ylläpitäjä ei saa toimittaa hakijan tai hakijan tuotteen tunnistettavia tietoja laatumerkin hakuprosessin aikana eteenpäin laatukomitealle.

Laatujärjestelmän mukaisen **laatumerkin väärinkäytöllä tarkoitetaan** seuraavia toiminnanharjoittajan laiminlyöntejä:

- merkin käyttö järjestelmään kuulumattomaan tuotteeseen
- merkin käyttö tuotteeseen, joka ei täytä laatuvaatimuksia
- laatujärjestelmä joko puuttuu tai on puutteellinen
- ulkoisen auditoinnin havaitsemia puutteita ei korjata järjestelmän edellyttämässä aikataulussa 30 pv sisällä
- maksamattomat jäsenmaksut
- laatumerkin tahallinen toistuva väärinkäyttö.

A5 MAKSUT JÄRJESTELMÄN YLLÄPITÄJÄLLE

Valmistajan tulee maksaa seuraavat maksut laatujärjestelmän ylläpitäjälle:

Hakemusmaksu

Hakemusmaksu maksetaan kertamaksuna ennen hakuprosessin ensimmäisen vaiheen yhteydessä ennen ulkoista auditointia. Maksun tarkoituksena on kattaa hakuprosessista aiheutuneet kustannukset. Järjestelmän ylläpitäjän ylimmän hallinnolla on valtuudet arvioida hakemusmaksun suuruus vuosittain. Voimassa olevan hakemusmaksun suuruus on esillä laatulannotie.fi nettisivuilla.

Vuosimaksu

Laatumerkin haltijat maksavat vuosimaksun, joka perustuu sertifioidun tuotteen vuosittaiseen valmistusmäärään. Järjestelmän ylläpitäjän ylimmän hallinnolla on valtuudet arvioida vuosimaksun suuruus vuosittain. Voimassa olevan vuosimaksun suuruus on esillä laatulannotie.fi nettisivuilla.

Muut maksut

Laatujärjestelmän ylläpitäjä voi järjestää esimerkiksi koulutuksia, tuottaa julkaisuja tai markkinointimateriaalia, joista voidaan periä maksuja. Lisäksi järjestelmän jäsenyrityksissä voidaan järjestää mittauskampanjoita esimerkiksi vertailutiedon keräämistä varten.

Laatujärjestelmän ohjausryhmä vahvistaa kaikki em. maksut ja päättää niihin mahdollisesti tehtävistä tarkistuksista.

A6 SUORAAN HAKIJALLE TULEVAT MAKSUT

Laatujärjestelmän edellyttämien näytteenottojen, analyysien ja ulkoisen auditoinnin kustannukset tulevat täysimittaisena hakijan maksettaviksi. Laatujärjestelmän ylläpitäjä pyrkii kilpailutuksen avulla valitsemaan kustannustehokkaat toteuttajat em. tehtäviin.

A7 JATKOKEHITYSSUUNNITELMAT

Laatulannoite-järjestelmän vaatimuksia tarkastellaan jatkuvasti ja niitä kehitetään aktiivisesti. Laatukomiteaan tehtävänä on esittää päivitysehdotuksia Laatulannoite-järjestelmästä ohjausryhmälle. Tunnistettuja jatkokehityssuunnitelmia ovat muun muassa:

- Tuotteen hiilijalanjäljelle saatetaan asettaa vaatimuksia. Esimerkiksi 1000 kg CO₂ekv. per tuotettu tonni Laatulannoitetta.
- Mikromuovien osalta seurataan analytiikan kehittymistä. Laatuvaatimus mikromuoveille tullaan mahdollisesti ottamaan käyttöön, kun analytiikka on saatavilla.
- Kromi VI asetetaan tulevaisuudessa vaatimuksia, kun analytiikan kustannustaso laskee ja analyysien saatavuus paranee.
- Euroopan komissio tulee tarkastelemaan epäpuhtauksien raja-arvoja vuoteen 2028 mennessä, mikä

voi tuoda muutoksia epäpuhtauksien vaatimuksiin.

- Selvitetään muovisille epäpuhtauksille parhaiten soveltuvaa analysointimenetelmää ja otetaan käyttöön heti kun sellainen on kohtuulliseen hintaan ja useammalla palveluntarjoajalla saatavilla.
- Lopputuotteille asetettavaa pinta-alaperusteista epäpuhtauksien määrittystä tullaan arvioimaan. Vuoden 2026 aikana uudelleen tarkastellaan epäpuhtauksien analyysimenetelmää ja raja-arvoa.
- Analyysien riskiperustisuutta on syytä tarkastella ja täsmentää myös jatkossa.
- Tarkastellaan, voidaanko Laatulannoite-järjestelmässä ottaa käyttöön teollisuusjätevesilomakkeeseen vaatimuksia jätevesien tarkempaan analysointiin esimerkiksi orgaanisten haitta-aineiden osalta.
- Lisää jatkokehityssuunnitelmia löydät laatulannoite.fi-nettisivuilta.

LIITE 1. Hakemus laatujärjestelmän jäseneksi

	Laatujärjestelmän ylläpitäjä Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, Eteläranta 10, 00130 Helsinki, www.biokierto.fi	
Hakemus kierrätyslannoitevalmisteiden kansallisen laatujärjestelmän jäseneksi		
Laatumerkkiä haetaan tuotteelle/tuotteille		
Laatulanointe-sertifikaattia haetaan ainesosaluokalle/tuoteluokalle	Ainesosaluokalle:	Tuoteluokalle:
Tuotteen ainesosaluokka/ainesosaluokat*		
Tuotteen tuoteluokka**		
Tuotteen/tuotteiden valmistusmäärä tn/v		
Hakijayrityksen nimi		
Laatumerkkiä hakeva yksikkö		
Käyntiosoite		
Postiosoite		
Postinumero ja postitoimipaikka		
Internet-osoite		
Yhteyshenkilö		
Yhteyshenkilön asema yrityksessä		
Sähköpostiosoite		
Puhelin		
Haemme laatujärjestelmän jäsenyyttä. Hyväksymme laatujärjestelmän säännöt ja sitoudumme laatumerkin hakuprosessiin.		

Aika ja paikka	Yrityksen nimenkirjoitusoikeuden omaavan henkilön allekirjoitus ja nimenselvennys
-----------------------	--

*Asetuksen 964/2023 mukaan.

** Asetuksen 964/2023 mukaan. Kun sertifikaattia haetaan tuoteluokalle.

LIITE 2. Teollisuusjätevesilomake

Merkittävät teollisuuslaitokset vesihuoltolaitoksen viemäröintialueella

Vesihuoltolaitos:

Teollisuuslaitoksen nimi	Toimiala	Jätevesistä tarkkailtavat haitalliset aineet

LIITE 3: Puitesopimus Laatulannoite-sertifikaatin käyttämisestä

1 Osapuolet

Laatulannoite-järjestelmän ylläpitäjä Suomen Biokierto ja Biokaasu ry (jäljempänä "Järjestelmän ylläpitäjä") ja Laatulannoite -sertifikaatin käyttöoikeuden haltija [yritys] [y-tunnus] [osoite] (jäljempänä "Haltija"), myöhemmin yhdessä viitattuina "Osapuolet".

2 Sopimuksen tausta ja tarkoitus

Tämän sopimuksen (jäljempänä "Sopimus") tarkoitus on luoda pohja Osapuolten väliselle yhteistyölle, jossa Haltija saa oikeuden käyttää tuotteidensa yhteydessä Laatulannoite-sertifikaattia tämän Sopimuksen mukaisin ehdoin kohdassa 0 kuvatulla tavalla.

Sopimuksessa ja sen liitteissä määritellään ne vaatimukset ja velvollisuudet, jotka haltijan on täytettävä sertifikaatin saamiseksi, kustannukset, joita sertifikaatin ylläpito edellyttää sekä Osapuolten oikeudet ja velvollisuudet toisiaan kohtaan sertifikaatin myöntämisen jälkeisenä aikana, kun Haltija kuuluu sertifikaattijärjestelmän alaisuuteen.

3 Sopimuksen kohde

Sopimuksen kohde on kansallinen Laatulannoitesertifikaatti (jäljempänä "Laatulannoite-sertifikaatti"), joka myönnetään kierrätyslannoitevalmisteille, joiden valmistuksessa täytetään

kansallisen laatujärjestelmän kriteerit. Haltija on hakenut Laatulannoitesertifikaattia seuraaville tuotteilleen:

[Tuote 1 sisältäen tuotekuvauksen ja yksilöinnin]

[Tuote 2 sisältäen tuotekuvauksen ja yksilöinnin]

[...]

Laatulannoitesertifikaatin myöntämisen jälkeiset maksut on käsitelty tämän Sopimuksen kohdassa 0.

4 Laatulannoitesertifikaatin myöntäminen

Laatulannoitesertifikaatin hakuprosessissa on kaksivaiheinen:

1 Prosessin ensimmäisessä hakemusvaiheessa Haltija täyttää haettavien tuotteiden osalta järjestelmän hakulomakkeen ja toimittaa se vaadittuine liitteineen Järjestelmän ylläpitäjälle. Hakemusvaiheessa suoritetaan myös hakemusmaksu, jota ei palauteta, vaikka Laatulannoitesertifikaattia ei myönnettäisikään.

2 Hakemusvaiheen jälkeen hakijan lopputuote, raaka-aineet ja toiminta arvioidaan erillisessä arviointiprosessissa. Arviointiprosessin kesto on noin 12 kuukautta.

Ajantasainen Hakemuslomake on 'Laatulannoite-järjestelmän vaatimukset'-dokumentin liitteenä (Liite 1).

Vuoden kestävän hakuprosessin aikana Hakijan laitos auditoidaan sekä sisäisesti, että ulkoisesti ja näiden auditointien tuloksia vertaillaan keskenään. Tämän lisäksi hakuprosessin aikana suoritetaan vähintään neljä kertaa näytteenotto. Näytteenottokertojen tulee jakautua tasaisesti noin 3 kuukauden välein.

Hakemusprosessin lopuksi järjestelmän ohjausryhmä myöntää laatukomitean esityksestä sertifikaatin ja siihen liittyvän laatumerkin käyttöoikeuden, mikäli hakija täyttää hakemusprosessissa sertifikaatille asetetut ehdot.

Yksityiskohtaisempi kuvaus hakuprosessin vaiheista ja sertifikaatin myöntämiselle asetetuista ehdoista löytyvät 'Laatulannoite-järjestelmän vaatimukset'-dokumentista (Liite 1).

5 Laatulannoite-merkin käyttö

Mikäli Haltijan tuotteille myönnetään Laatulannoitesertifikaatti, sitoutuu Haltija käyttämään sertifioituissa tuotteissaan Laatulannoite –merkkiä Laatukäsikirjassa kuvatulla tavalla.

6 Laatujärjestelmän organisaatio

Laatulannoite-järjestelmän organisaatio on kuvattu 'Laatulannoite-järjestelmän vaatimukset'-dokumentissa ja Haltija hyväksyy ja tiedostaa organisaation, sen toimielimet tehtävineen sekä sen toimintaperiaatteet.

Mikäli Laatulannoite-järjestelmän organisaatorakenne muuttuu ja nämä muutokset kirjataan 'Laatulannoite-järjestelmän vaatimukset'-dokumenttiin, soveltuvat Laatuksikirjaan kirjatut muutokset myös tähän Sopimukseen siinä muodossa, jossa ne on kirjattu 'Laatulannoite-järjestelmän vaatimukset'-dokumenttiin.

7 Laatulannoite-sertifikaatin haltijan velvollisuudet

Haltija sitoutuu osana Laaturjärjestelmää seuraaviin seurantaprosesseihin, joiden avulla Järjestelmän ylläpitäjä varmistuu perusteiden sertifikaatin myöntämiseksi olevan olemassa myös jatkossa:

Oma näytteenotto Laatulannoite-järjestelmän lannoitteiden laatua koskevien vaatimusten mukaisesti mahdollisimman tasaisin väliajoin.

Sisäinen auditointi vähintään kerran vuodessa.

Ulkoisen näytteenotto vähintään kerran vuodessa.

Ulkoisen auditointi ja näytteenotto vähintään kolmen vuoden välein tai toiminnan muuttuessa.

Tarkemmat määräykset siitä, miten näytteitä otetaan ja mitä niistä tutkitaan, sekä miten auditoinnit suoritetaan ja mitä niissä käydään läpi löytyvät 'Laatulannoite-järjestelmän vaatimukset'-dokumentista. Järjestelmän ylläpitäjä pidättää oikeuden muokata seurantaprosesseja. Mikäli seurantaprosesseja muokataan niin, että ne poikkeavat tässä kohdassa mainitusta, sovelletaan 'Laatulannoite-järjestelmän vaatimukset'-dokumentissa mainittuja seurantaprosesseja.

Yllä esitettyjen seurantaprosessien tulokset raportoidaan laaturjärjestelmän sähköiseen tietokantaan Laatuksikirjassa esitetyllä tavalla.

8 Järjestelmän ylläpitäjän velvollisuudet

Järjestelmän ylläpitäjän tehtävät on lueteltu Laatulannoite-järjestelmän vaatimukset'-dokumentissa.

9 Salassapito, tietosuoja ja tietoturva

Järjestelmän ylläpitäjä on laaturjärjestelmä organisaation ainoa taho, jolla on oikeus tarkastella Haltijan tietoja tietojärjestelmässä. Laatuksiteaman ja ohjausryhmän jäsenenä on mahdollisesti Haltijan kanssa kilpailevia toiminnanharjoittajia, joten niillä on oikeus käsitellä järjestelmän tietoja vain anonymisoituina.

Osapuolet vastaavat osaltaan tietosuojan ja tietoturvan lainmukaisesta järjestämisestä.

10 Immateriaalioikeudet ja niiden loukkaukset

Järjestelmän ylläpitäjä pidättää kaikki oikeudet Laatulannoite-sertifikaattiin ja Laatulannoite -merkkiin, eikä Haltija voi käyttää sitä toiminnassaan muilta, kuin tässä Sopimuksessa määritellyin osin. Haltijan on välittömästi tämän Sopimuksen päätyttyä lakattava käyttämästä Laatulannoite-sertifikaattia missään toiminnassaan.

Järjestelmän ylläpitäjä vastaa siitä, että Laatulannoite-laaturjärjestelmään kuulumisen ei vaaranna Haltijan tuotteisiin liittyviä immateriaalioikeuksia.

11 Vahingonkorvaukset

Mikäli tämän Sopimuksen Osapuoli aiheuttaa toiselle Osapuolelle vahinkoa rikkomalla Sopimuksen ehtoja, on rikkonut Osapuoli velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon täysimääräisesti Suomen vahingonkorvauslainsäädännön mukaisesti.

12 sanktiot väärinkäytöksistä

Laatukomitea seuraa Järjestelmän ylläpitäjän välityksellä sertifikaatin Haltijan toimintaa ja tuotteiden laatua. Laaturjärjestelmän ohjausryhmällä on oikeus määrätä laatukomitean esityksestä sertifikaatin Haltijalle sanktioita, mikäli laaturjärjestelmän sääntöjä ei noudateta.

Sanktioina kyseeseen tulevat, väärinkäytöksen vakavuudesta riippuen, esimerkiksi:

1. Huomautus
2. Lisäanalyysit ja lisäselvitykset
3. Määräaikainen sertifikaatin käyttökielto
4. Määräaikainen erottaminen järjestelmästä
5. Lisäauditointi
6. Järjestelmäsopimuksen irtisanominen

Tarkemmat kuvaukset sanktioista ja niihin johtavista väärinkäytöksistä löytyvät 'Laatulannoite-järjestelmän vaatimukset'-dokumentista kohdasta 'Järjestelmän säännöt', A3, 'Sanktiot laatumerkin väärinkäytöstä'.

Haltija on velvollinen korvaamaan sanktioista Järjestelmän ylläpitäjälle aiheutuneet kohtuulliset kustannukset.

13 Maksut

Haltija suorittaa Järjestelmän ylläpitäjälle seuraavat maksut:

- hakemusmaksuna Sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen kertamaksuna 700 euroa (jäljempänä "Hakemusmaksu").

- vuosimaksuna vuosittaisen jokaisen sertifioidun tuotteen tuotantonsa mukaisen maksun, joka Sopimuksen allekirjoitushetkellä on määritelty olevan X euroa/tuotettu tn (jäljempänä "Vuosimaksu").

Järjestelmän ylläpitäjällä on oikeus tarkistaa Hakemusmaksu ja Vuosimaksu määräytymisperusteita vuosittain. Määräytymisperusteiden muutoksista tulee informoida Haltijaa viimeistään 60 päivää ennen Hakemusmaksun ja Vuosimaksun uusien määräytymisperusteiden voimaantuloa.

Laatujärjestelmän organisaatio voi järjestää koulutuksia, tuottaa julkaisuja tai markkinointimateriaaleja, joista perittävät maksut määritellään tapauskohtaisesti. Lisäksi järjestelmän jäsenlaitoksilla voidaan järjestää mittauskampanjoita, joista koituu kustannuksia Haltijalle, esimerkiksi vertailutiedon keräämistä varten.

14 Muut ehdot

14.1 Voimassaolo

Tämä Sopimus on voimassa toistaiseksi.

14.2 Sopimuksen irtisanominen

Tämä Sopimus on Haltijan puolelta irtisanottavissa noudattaen kuuden kuukauden irtisanomisaikaa.

Haltijalla on oikeus irtisanoa Sopimus 30 päivän irtisanomisajalla, mikäli Vuosimaksun määräytymisperuste muuttuu ja Haltija ilmoittaa irtisanomisesta 30 päivän kuluessa saatuaan tiedon Vuosimaksun määräytymisperusteen muutoksesta.

Mikäli 'Laatulannoite-järjestelmän vaatimukset'-dokumenttia päivitetään tai muokataan niin, että se olennaisesti muuttaa tämän Sopimuksen ehtoja, on Haltijalla oikeus irtisanoa tämä Sopimus 30 päivän irtisanomisaikaa noudattaen. Mikäli Haltija ei käytä irtisanomisoikeuttaan 30 päivän kuluessa Laatukäsikirjan päivityksen tai muokkauksen julkaisusta, katsotaan 'Laatulannoite-järjestelmän vaatimukset'-dokumentin muutosten tulevan voimaan ja tämän Sopimuksen sitovaksi osaksi.

Järjestelmän ylläpitäjällä on oikeus irtisanoa Sopimus 30 päivän irtisanomisajalla, jos Haltija laiminlyö sille asetettuja velvollisuuksia tai toiminnassaan syyllistyy sellaisiin tekoihin tai laiminlyönteihin, että Järjestelmän ylläpitäjä joutuu turvautumaan Sopimuksen kohdassa 0 ja sen alakohdissa 1-5 kuvattuihin sanktioihin eikä Haltija tästä huolimatta korjaa toimintaansa Järjestelmän ylläpitäjän edellyttämällä tavalla.

Sopimuksen irtisanomisen jälkeen Haltija sitoutuu poistamaan irtisanomisajan puitteissa kaikki tuotteet, joissa on Laatulannoite –merkki markkinoilta sekä poistamaan kaikki viittaukset Laatulannoitesertifikaatista ja Laatulannoite –merkistä tuotteistaan ja markkinointimateriaaleistaan.

14.3 Sopimuksen siirtäminen

Tätä Sopimusta ja siihen liittyviä velvollisuuksia ei voida siirtää kolmannelle osapuolelle.

14.4 Koko sopimus ja tulkinta

Tämä Sopimus liitteineen käsittää Osapuolten välisen sopimuksen ja yhteisymmärryksen kokonaisuudessaan. Mahdolliset aiemmat Osapuolten väliset sopimukset tämän Sopimuksen sääntelemissä asioissa ovat mitättömiä.

Mikäli Sopimus ja sen liitteet ovat ristiriidassa keskenään, sovelletaan ensisijaisesti tätä Sopimusta ja toissijaisesti Sopimuksen liitteitä.

14.5 Erimielisyydet ja sovellettava laki

Tähän Sopimukseen sovelletaan Suomen lakia.

Tästä Sopimuksesta mahdollisesti aiheutuvat erimielisyydet pyritään ratkaisemaan ensisijaisesti neuvotteluteitse tai sovinnollisesti. Osapuolet sitoutuvat neuvottelemaan tästä Sopimuksesta aiheutuneista erimielisyyksistä vähintään 30 (kolmenkymmenen) päivän ajan ensimmäisestä kirjallisesta erimielisyyttä koskevasta ilmoituksesta ennen riitakysymyksen saattamista välimiesoikeuden käsiteltäväksi.

Erimielisyydet, joista Osapuolet eivät pääse neuvotteluratkaisuun, ratkaistaan lopullisesti välimiesmenettelyssä [Kaupunki] Keskuskauppakamarin välimiesmenettelysääntöjen mukaisesti yhden välimiehen toimesta. Välimiesmenettelyn kielenä on suomi.

15 Allekirjoitukset, sopimuskappaleet ja voimaantulo

Tämä Sopimus on tehty kahtena (2) kappaleena, yksi (1) kummallekin Osapuolelle. Sopimus tulee voimaan, kun molemmat Osapuolet ovat sen allekirjoittaneet.

[Paikka] [päivämäärä]

_____

[Järjestelmän ylläpitäjä] [Haltija]

LIITTEET

Liite 1 Laatulannoite-järjestelmän vaatimukset-dokumentti

LIITE 4. Auditoinnin tarkastuslista

Auditoinnin tarkastuslista käydään läpi hakuvaiheen auditoinnissa ja ulkoisessa auditoinnissa. Sisäisessä auditoinnissa voidaan hakuvaiheen jälkeen hyödyntää tarkastuslistaa ja sitä voidaan muokata organisaation ja vaatimusten sekä laatutavoitteiden pohjalta. Tarkastuslistan pohjalta täydennetään sisäisessä ja ulkoisessa auditoinnissa havaitut kehittämistarpeet kehittämissuosituksen toteutuksen kirjaamiseen.

Auditoinnin tarkastuslista on ladattavissa laatulannoite.fi nettisivuilta Excel- ja pdf-tiedostomuodoissa.